

Євген Олександрович РУСІНОВ*(Науково-дослідний інститут публічного права, м. Київ)*

ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІВ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЗІ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

У статті досліджено теоретичні та правові основи діяльності слідчих підрозділів органів безпеки України зі збирання доказів шляхом проведення негласних слідчих (розшукових) дій. На основі критичного аналізу існуючих у науковій літературі підходів сформульовано авторський підхід до розуміння поняття збирання доказів слідчими підрозділів органів безпеки України. Визначено, що проведення негласних слідчих (розшукових) дій є одним із способів збирання доказів слідчими органів безпеки України поряд із такими як: слідчі (розшукові) дії, заходи забезпечення кримінального провадження, витребування та отримання доказів від фізичних та юридичних осіб. Сформульовано висновок, що негласні слідчі (розшукові) дії мають допоміжний та виключний характер у доказуванні, що обумовлюється можливістю їх проведення тільки у тих випадках, коли збирання доказів через проведення гласних процесуальних дій не може забезпечити реалізацію мети збирання доказів. Зазначено, що вони є вагомим засобом збирання доказів у діяльності слідчих органів безпеки України з огляду на кримінально-правову та криміналістичну характеристики підслідних їм злочинів.

Ключові слова: *доказування, збирання доказів, діяльність слідчих підрозділів органів безпеки України, кримінальне провадження.*

Постановка проблеми. Збирання доказів виступає однією з ключових частин або етапів процесу доказування в кримінальному провадженні, наряду з перевіркою та оцінкою доказів, як зазначено у частині 2 статті 91 КПК України. Оскільки саме збирання доказів є початковою стадією цього процесу, якість її виконання безпосередньо впливає на успішність подальших етапів перевірки та оцінки. Через відсутність визначення терміну збирання доказів у чинному законодавстві, у наукових колах тривають жваві дискусії щодо його значення та змісту в контексті доказування. Це свідчить про різноманітність поглядів серед науковців стосовно цієї проблеми та підкреслює необхідність проведення подальших досліджень.

Збирання доказів є складною проблемою, яку ретельно досліджували ряд науковців, включаючи Ю. П. Аленіна, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліну, Є. Д. Лук'янчикова, В. Т. Маляренка, М. М. Михесенка, В. Т. Нора, М. А. Погорецького, Д. Б. Сергєєву, В. М. Тертишника, Л. Д. Удалову, В. Ю. Шепітька, М. Є. Шумила тощо. Окрім того, значний науковий інтерес викликає роль негласних

слідчих (розшукових) дій у процесі доказування. Цій темі присвячено дослідження таких авторів як Л. І. Аркуша, М. В. Багрій, В. Д. Берназ, В. І. Василичук, В. І. Галаган, О. І. Галаган, А. П. Глушко, В. Г. Гончаренко, М. Л. Грібов, В. Т. Малярченко, Л. М. Лобойко, Д. Й. Никифорчук, В. Т. Нор, В. Л. Ортинський, М. А. Погорецький, В. Д. Пчолкін, І. В. Рогатюк, Д. Б. Сергєєва, О. В. Сачко, О. Ю. Татаров, В. Г. Уваров, В. І. Фаринник і багатьох інших дослідників у цій сфері. Однак, проблеми збирання доказів шляхом проведення НС(Р)Д слідчими органів безпеки України частково залишаються поза увагою, що зумовлює недостатню їх наукову розробленість.

За мету дослідження поставлено розкрити теоретичні та правові основи діяльності слідчих підрозділів органів безпеки України зі збирання доказів шляхом проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Завданнями дослідження визначено такі: провести аналіз наукових підходів щодо поняття та значення збирання доказів слідчими органів безпеки України у структурі доказування; сформулювати визначення цього поняття; визначити місце НС(Р)Д серед інших засобів збирання доказів, визначених кримінальним процесуальним законом.

Виклад основного матеріалу. Більшість дослідників розглядають процес збирання доказів через призму діяльнісного підходу, трактуючи його як комплекс діянь з боку певної групи суб'єктів, що охоплює різноманітні операції з опрацювання доказів. Аналізуючи питання формування доказів і доказування в межах кримінального судочинства України, дослідник В.І. Фаринник особливо виділяє процес збирання доказів як важливу складову доказового механізму. Він пропонує розуміти структуру цього процесу як діяльність, що чітко регулюється Кримінально-процесуальним кодексом України та виконується уповноваженими органами. Ця діяльність включає проведення пошукових, аналітичних, посвідчувальних та правозабезпечувальних заходів, спрямованих на досягнення ефективного збирання доказових матеріалів¹.

Відповідно до досліджень таких учених, як В. В. Вапнярчук і М. Є. Шуміло², збирання доказів у своїй сутності полягає в передачі доказової інформації від її джерела до суб'єкта доказування. Таким чином, обговорюючи процес збирання доказів, необхідно враховувати наявність трьох ключових елементів: доказова інформація (доказ), її джерело та суб'єкт доказування (збирання).

У роботах В. Т. Нора, М. М. Михеєнка та В. П. Шибіко це поняття описується як регламентована Кримінальним процесуальним кодексом України діяльність слідчого, прокурора, судді та суду. Вона включає

¹ Фаринник В. І. Особливості формування доказів та доказування в кримінальному судочинстві України : метод. рекомендації. Харків : Фактор, 2013. С. 56.

² Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування. Харків : Юрайт, 2017. С. 173–174; Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 19 : Кримінальний процес, судоустрій, прокуратура та адвокатура / редкол.: В. Т. Нор (голова) та ін. ; Нац. Акад. прав, наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. Юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2020. С. 327.

виявлення та фіксацію у процесуальних документах та додатках матеріальних і нематеріальних слідів злочину або іншої події, котрі виступають доказовою інформацією¹.

Отже, науковці, про яких йшлося, стверджують, що до основних операцій у рамках процесу збору доказів належать їх виявлення та фіксації. Визначено, що ключовими учасниками цього процесу є слідчий, прокурор, суддя і суд. Втім, сучасні реалії кримінального судочинства демонструють невідповідність зазначеного підходу до визначення кола суб'єктів збору доказів в умовах змагального кримінального процесу. В науковій літературі також обговорюються різноманітні альтернативні погляди на перелік можливих дій чи операцій, які формують структуру процесу збору доказів.

Р. І. Благута та інші дослідники вважають, що збирання доказів є процесуальними діями, встановленими законодавством. Ці дії виконуються слідчим, прокурором, слідчим суддею або судом і мають на меті виявлення, витребування та отримання доказів². На нашу думку, це визначення недостатньо враховує можливість збирання доказів стороною захисту, потерпілим та представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.

Що ж стосується взаємозв'язку категорій пошуку та виявлення доказів, слід погодитись із тими науковцями, які включають обидві ці дії в процес збору доказів. Як вірно зазначив С. О. Ковальчук, цілеспрямований пошук доказової інформації є необхідною складовою пізнавальної діяльності з розкриття та розслідування кримінального правопорушення, а виявлення доказів є бажаним результатом таких пошукових дій³. Хоча, пошуковий елемент у складі збирання доказів не є обов'язковим.

На думку Н. М. Обрізан, «збирання доказів – це діяльність суб'єктів кримінального процесу з виявлення (пошуку), отримання, фіксації, вилучення та збереження доказів за допомогою способів, у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законом»⁴. У контексті даного визначення слід підкреслити, що використання терміна «суб'єкти кримінального процесу» охоплює всіх учасників кримінального провадження без винятку, про що зазначає й О. Л. Дульський⁵. Загалом таке формулювання можна вважати прийнятним, але його необхідно конкретизувати як «суб'єкти (учасники) кримінального процесу, визначені кримінальним процесуальним кодексом України». Це означає, що не всі учасники кримінального процесу мають статус суб'єктів, які займаються

¹ Михеєнко М. М., Нор В. Т., Шибіко В. П. Кримінальний процес України : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Либідь, 1999. С. 117.

² Докази та доказування у кримінальному провадженні: навчальний посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2018. С. 79–80.

³ Ковальчук С. О. Структура та зміст збирання доказів як етапу їх формування під час кримінального процесуального доказування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 4. Ч. 2. С. 104.

⁴ Обрізан Н. М. Захисник як суб'єкт доказування в кримінальному процесі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ. 2008. С. 21.

⁵ Дульський О. Л. Поняття збирання доказів сторонами кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2024. Вип. 85. Ч. 4. С. 80.

збиранням доказів.

Поряд із цим, О. В. Капліна зазначає, що «збирання доказів є складною комплексною діяльністю суб'єктів доказування з їх виявлення, витребування, отримання, закріплення, збереження у встановленому порядку»¹. Вчена, згадує такі операції як їх отримання та витребування. Вказані дії носять процесуальний характер та визначені у ч. 2 ст. 93 КПК України².

Отже, варто розглянути питання щодо потенційної диференціації процесу збирання доказів на процесуальні та непроцесуальні аспекти. Процесуальні дії є законодавчо визначеними комплексними діями, регламентованими Кримінальним процесуальним кодексом України. Вони потребують офіційного документального оформлення та в їх межах здійснюються непроцесуальні дії, такі як: пошук, виявлення, фіксація та вилучення доказів.

О. П. Метелев вважає, що «збирання доказів – це пізнавальна діяльність слідчого, прокурора, слідчого судді, яка полягає у знаходженні, сприйнятті та фіксації в установленому законом порядку відомостей, які мають значення для кримінального провадження»³. Виділення характеристики, що вказує на сутність діяльності з доказування, якою є пізнання, видається позитивним кроком. Але важливо не забувати й про практичний аспект діяльності зі збирання доказів.

В. М. Тертишник наголошує, що збирання доказів передбачає процес пошуку та виявлення джерел і носіїв інформації, які можуть виступати доказами, отримання або вилучення такої інформації, зокрема речових доказів, а також оформлення цих даних у спосіб, чітко регламентований законодавством⁴. У контексті визначення закріплення та фіксації доказів, слід зазначити, що їхня реалізація зазвичай повинна передувати вилученню доказового матеріалу. Стосовно співвідношення цих двох понять, В. А. Журавель звертає увагу на те, що аналіз різних визначень терміну «фіксація доказів», які представлені в юридичній літературі, показує різноманітність наукових акцентів. Процесуалісти надають перевагу дослідженню процесуальної форми закріплення, у той час як криміналісти зосереджені більше на змістовному аспекті, наголошуючи на самій діяльності фіксації та засобах, що застосовуються в цьому процесі⁵.

На нашу думку, найбільш обґрунтованим та всебічно висвітленим щодо

¹ Капліна О. В. Збирання доказів сторонами кримінального провадження. *Актуальні проблеми доказування в кримінальному провадженні*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 р., м. Одеса). Одеса: Юридична література, 2013. С. 223.

² Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20230824#Text>

³ Метелев О. П. Збирання цифрової інформації як окремий спосіб отримання доказів під час кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія право. 2020. Вип. 60. С. 178.

⁴ Тертишник В. М. Кримінальний процесуальний кодекс України: наук.-практ. коментар. Вид. 20-те, доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2023. С. 1088.

⁵ Журавель В. А. Фіксація вербальної інформації: правові та організаційні проблеми. *Юрист України*. 2011. № 1 (14). С. 33.

непроцесуального аспекту збору доказів є підхід, запропонований В. Ю. Шепітько. Він розрізняє процеси, що включають виявлення, фіксацію (закріплення), вилучення та зберігання доказів¹. Зберігання доказів можна розглядати як важливу складову їх збирання, завершальним етапом якого є забезпечення їхньої безпеки та відповідності законодавчим вимогам.

Окремо варто приділити увагу поглядам М. А. Погорецького, який акцентує увагу на понятті «отримання доказів», включаючи такі етапи, як: а) пошук, виявлення та вилучення фактичних даних і їх джерел; б) перевірка та оцінка цих даних і джерел, їхнє процесуальне закріплення, що забезпечує надання їм статусу доказів у кримінальному провадженні².

Можна погодитися, що доказ набуває свого процесуального статусу лише після того, як він проходить усі етапи процесу доказування і застосовується судом під час сутнісного розгляду справи. Однак, його допустимість може бути переглянута й на наступних етапах кримінального провадження, а остаточне підтвердження може відбутися в ході аж касаційного перегляду. Тим не менш, підхід, запропонований науковцями, на наш погляд, має теоретичну значущість та виводить наукову дискусію щодо процесу доказування на новий рівень. Підсумовуючи висловлені положення, можна сформулювати визначення збирання доказів слідчими підрозділами органів безпеки України як діяльність, передбачену Кримінальним процесуальним кодексом України, яку здійснюють уповноважені суб'єкти. Ця діяльність спрямована на встановлення події кримінального правопорушення і складається з комплексу процесуальних та непроцесуальних дій, що полягають у пошуку, виявленні, фіксації, вилученні та зберіганні доказової інформації за допомогою законодавчо визначених процесуальних дій. Як було зазначено, процесуальні дії, передбачені КПК України, є засобами збирання доказів слідчими підрозділами органів безпеки України під час досудового розслідування. Важливо зазначити, що належний спосіб збирання доказів під час кримінального провадження відіграє ключову роль у подальшому вирішенні судом питання про їх допустимість.

У кримінальному процесі органи безпеки України керуються положеннями ч. 2 ст. 93 Кримінального процесуального кодексу України, які встановлюють загальний порядок збирання доказів. Згідно з цими положеннями, сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом: по-перше, проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій; по-друге, шляхом витребування та отримання речей, документів, відомостей, висновків експертів, результатів ревізій та актів перевірки від фізичних та юридичних осіб; і нарешті, шляхом здійснення інших процесуальних дій³.

¹ Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. ; Нац. Акад. прав. Наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. Юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2018. С. 306.

² Погорецький М. А. Нова концепція кримінального процесуального доказування. *Вісник кримінального судочинства України*. № 3. 2015. С. 311.

³ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL:

Варто підкреслити, що в законодавстві відсутня чітка визначеність стосовно того, як співвідносяться поняття «витребування» та «отримання» доказів. Законодавець також не пропонує детального переліку інших процесуальних дій, які можуть використовуватися для збирання доказів.

На думку О. В. Капліної, витребування у контексті кримінального провадження являє собою офіційне звернення з вимогою про добровільне надання об'єктів, документів або інформації, які мають суттєве значення для розгляду справи¹. На думку В. І. Фаринника, термін «витребування» варто трактувати як подання офіційної або неофіційної вимоги з боку обвинувачення чи захисту до державних службовців або громадян. Ця вимога стосується надання письмових документів або предметів для забезпечення доказової бази у справі². Таким чином, під витребуванням доказів слідчими органів безпеки України варто розуміти їх збирання шляхом направлення вимоги у письмовій формі органам державної влади, місцевого самоврядування, підприємствам, установам організаціям, їх службовим особам чи окремим фізичним особам про необхідність надання ними копій документів, речей, відомостей, висновків ревізій, висновків експертів, актів перевірок тощо. Стосовно оформлення такої вимоги слід погодитись із думкою С. М. Стахівського про недопустимість застосування її в усній формі³.

Щодо процесуальних дій з отримання доказів у науковій літературі підкреслюється, що їх правова природа є відмінною від витребування. Отримання доказів розуміється як прийняття слідчим інформації або матеріалів, що надаються, надсилаються або вручаються на добровільній основі⁴. На думку В. В. Вапнярчука відмінність отримання та витребування полягає також у різних суб'єктах, які проявляють ініціативу у збиранні доказів. Ініціатива при витребуванні виходить від слідчого. Водночас, при отриманні ініціатива походить від інших осіб, які надають цей доказ⁵.

Невирішеною проблемою у правовому забезпеченні збирання доказів слідчими органів безпеки України є відсутність правової визначеності щодо переліку інших процесуальних дій, за допомогою проведення яких можливе збирання доказів у кримінальному провадженні. Так, в юридичній літературі зазначалось, що сторона обвинувачення може отримати докази також під час застосування тимчасового вилучення майна чи тимчасового

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20230824#Text>.

¹ Капліна О. В. Збирання доказів сторонами кримінального провадження. *Актуальні проблеми доказування в кримінальному провадженні*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 р., м. Одеса). Одеса: Юридична література, 2013. С. 227.

² Фаринник В. І. Особливості формування доказів та доказування в кримінальному судочинстві України: метод. рекомен. Харків: Фактор, 2013. С. 60.

³ Стахівський С. М. Збирання доказів як елемент процесу доказування. *Університетські наукові записки*. 2005. № 3 (15). С. 226.

⁴ Гринюк В. О. Функція обвинувачення в кримінальному провадженні України: теорія та практика. Київ: Алерта, 2016. С. 10.

⁵ Вапнярчук В. В. Витребування та отримання, проведення інших процесуальних дій як способи збирання доказів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2015. Вип. 3(3). С. 87.

доступу до речей і документів¹, із чим слід погодитись. Поряд із цим, слід згадати й збирання доказів через надсилання запитів на міжнародну правову допомогу, що може мати самостійний характер як засіб доказування.

На наше переконання, вказані способи збирання доказів за характером взаємних зав'язків є взаємозалежними та формують власну систему. У ній одне із провідних місць належить саме негласним слідчим (розшуковим) діям, які застосовуються у тих ситуаціях, коли отримання того чи іншого доказу неможливо у інший спосіб. Вказане вказує на те, негласні слідчі (розшукові) дії у багатьох ситуаціях мають вирішальний характер для забезпечення збирання доказів, адже в інший спосіб їх отримати неможливо. З іншої ж сторони, вони мають допоміжний характер у порівнянні з іншими процесуальними діями при доказуванні. Це також обумовлюється тим, що вони можуть бути проведені тільки у тих випадках, коли збирання доказів за допомогою гласних процесуальних дій не матиме бажаного результату.

Попри це, негласні слідчі (розшукові) дії як спосіб збирання доказів набувають вирішальне значення при розслідуванні тих видів кримінальних правопорушень, які за кримінально-правовими ознаками є тяжкими чи особливо тяжкими та за своє криміналістичною характеристикою мають високий ступень латентності вчинення, чим й характеризуються злочини, підслідні органам безпеки України.

Висновки. Підсумовуючи викладене слід зазначити, що негласні слідчі (розшукові) дії займають важливе місце серед способів збирання доказів слідчими підрозділами органів безпеки України. Правильне розуміння поняття збирання доказів та її складових етапів як діяльності слідчого сприятиме підвищенню ефективності реалізації негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні та забезпеченню законності досудового розслідування в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування. Харків : Юрайт, 2017. 408 с.
2. Вапнярчук В. В. Витребування та отримання, проведення інших процесуальних дій як способи збирання доказів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2015. Вип. 3(3). С. 85–89.
3. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 19 : Кримінальний процес, судоустрій, прокуратура та адвокатура / редкол.: В Т. Нор (голова) та ін. ; Нац. Акад. прав, наук України ; Ін-т держави і права ім.

¹ Гуртієва Л. М. Способи збирання та перевірки доказів на стадії досудового розслідування. *Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 р., м. Одеса) / відпов. за випуск Ю.П. Аленін. Одеса: Юридична література, 2013. С. 250.*

В.М. Корецького НАН України ; Нац. Юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2020. 960 с.

4. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. ; Нац. Акад. прав. Наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. Юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2018. 952 с.

5. Гринюк В.О. Функція обвинувачення в кримінальному провадженні України: теорія та практика. Київ : Алерта, 2016. 358 с

6. Гуртієва Л.М. Способи збирання та перевірки доказів на стадії досудового розслідування. *Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 р., м. Одеса) / відпов. за випуск Ю.П. Аленін. Одеса: Юридична література, 2013. С. 248–253.

7. Докази та доказування у кримінальному провадженні: навчальний посібник / Р.І. Благута, Ю.В. Гуцуляк, О.М. Дуфенюк та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 272 с.

8. Дульський О.Л. Поняття збирання доказів сторонами кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2024. Вип. 85: ч. 4. С. 76 – 85.

9. Журавель В.А. Фіксація вербальної інформації: правові та організаційні проблеми. *Юрист України*. 2011. № 1 (14). С. 33–39.

10. Капліна О.В. Збирання доказів сторонами кримінального провадження. *Актуальні проблеми доказування в кримінальному провадженні*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 р., м. Одеса). Одеса: Юридична література, 2013. С. 223–229.

11. Ковальчук С.О. Структура та зміст збирання доказів як етапу їх формування під час кримінального процесуального доказування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 4. Ч. 2. С. 103–107.

12. Метелев О.П. Збирання цифрової інформації як окремий спосіб отримання доказів під час кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія право. 2020. Вип. 60. С. 177 – 180.

13. Михеєнко М.М., Нор В.Т., Шибіко В.П. Кримінальний процес України : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Либідь, 1999. 536 с.

14. Обрізан Н.М. Захисник як суб'єкт доказування в кримінальному процесі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ. 2008. 235 с.

15. Погорецький М.А. Нова концепція кримінального процесуального доказування. *Вісник кримінального судочинства України*. № 3. 2015. С. 63–79

16. Стахівський С.М. Збирання доказів як елемент процесу доказування. *Університетські наукові записки*. 2005. № 3 (15). С. 264 – 267.

17. Тертишник В.М. Кримінальний процесуальний кодекс України: наук.-практ. коментар. Вид. 20-те, доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2023. 1120 с.

18. Фаринник В.І. Особливості формування доказів та доказування в кримінальному судочинстві України: метод. рек. Харків: Фактор, 2013. 93 с.

Стаття надійшла до редакції 08.10.2024

Yevhen OL RUSINOV,

Postgraduate Student

(Research Institute of Public Law, Kyiv, Ukraine)

FUNDAMENTALS OF THE ACTIVITIES OF INVESTIGATIVE UNITS OF SECURITY BODIES OF UKRAINE IN COLLECTING EVIDENCE BY CONDUCTING CURRENT INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS

The article examines the theoretical and legal foundations of the activities of investigative units of the security agencies of Ukraine in collecting evidence by conducting covert investigative (search) actions. Based on a critical analysis of the approaches existing in the scientific literature, the author's approach to understanding the concept of collecting evidence by investigators of the security agencies of Ukraine is formulated. It is determined that conducting covert investigative (search) actions is one of the ways of collecting evidence by investigators of the security agencies of Ukraine, along with such as: investigative (search) actions, measures to ensure criminal proceedings, requesting and obtaining evidence from individuals and legal entities. The conclusion is formulated that covert investigative (search) actions are of an auxiliary and exclusive nature in proving, which is due to the possibility of their conduct only in cases where collecting evidence through conducting covert procedural actions cannot ensure the implementation of the goal of collecting evidence. It is noted that they are a significant means of collecting evidence in the activities of investigative security bodies of Ukraine, given the criminal-legal and forensic characteristics of the crimes they investigate.

Keywords: *proving, collecting evidence, activities of investigative units of security bodies of Ukraine, criminal proceedings.*